

Specializarea inteligentă: crearea unei rețele a centrelor de excelență pentru o politică de coeziune eficientă

Rezoluția Parlamentului European din 14 ianuarie 2014 referitoare la tema „specializarea inteligentă: crearea unei rețele a centrelor de excelență pentru o politică de coeziune eficientă (2013/2094(INI))

Parlamentul European,

- având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special titlurile XVII, XVIII și XIX,
- având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999¹,
- având în vedere Decizia 2006/702/CE din 6 octombrie 2006 a Consiliului privind orientările strategice comunitare în materie de coeziune²,
- având în vedere Rezoluția sa din 5 iulie 2011 referitoare la cel de-al cincilea Raport privind coeziunea al Comisiei și strategia pentru politica de coeziune după 2013³,
- având în vedere Rezoluția sa din 23 iunie 2011 referitoare la situația actuală și sinergiile viitoare pentru o eficacitate sporită a FEDER și a celorlalte fonduri structurale⁴,
- având în vedere Rezoluția sa din 7 octombrie 2010 referitoare la politica de coeziune și regională a UE după 2013⁵,
- având în vedere Rezoluția sa din 20 mai 2010 referitoare la contribuția politicii de coeziune la atingerea obiectivelor de la Lisabona și a obiectivelor Strategiei UE 2020⁶,
- având în vedere Rezoluția sa din 20 mai 2010 referitoare la executarea fondurilor alocate sinergiilor în domeniul cercetării și inovării, cuprinse în Regulamentul (CE) nr. 1080/2006 privind Fondul European de Dezvoltare Regională și în cel de-al șaptelea program-cadru pentru cercetare și dezvoltare în orașe și regiuni, precum și în statele membre și în Uniunea Europeană⁷,
- având în vedere propunerea Comisiei din 6 octombrie 2011 de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune,

¹ JO L 210, 31.7.2006, p. 25.

² JO L 291, 21.10.2006, p. 11.

³ JO C 33 E, 5.2.2013, p. 21..

⁴ JO C 390 E, 18.12.2012, p. 27.

⁵ JO C 371 E, 20.12.2011, p. 39.

⁶ JO C 161 E, 31.5.2011, p. 120.

⁷ JO C 161 E, 31.5.2011, p. 104.

Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 (COM(2011)0615),

- având în vedere propunerea Comisiei din 6 octombrie 2011 de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind dispozițiile specifice aplicabile Fondului european de dezvoltare regională și obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006 (COM(2011)0614),
 - având în vedere Comunicarea Comisiei din 6 octombrie 2010 intitulată „Inițiativă emblematică a Strategiei Europa 2020 - O Uniune a inovării” (COM(2010)0546),
 - având în vedere Comunicarea Comisiei din 9 noiembrie 2010 intitulată „Concluziile celui de-al cincilea raport privind coeziunea economică, socială și teritorială: viitorul politicii de coeziune” (COM(2010)0642),
 - având în vedere Comunicarea Comisiei din 6 octombrie 2010 intitulată „Contribuția politicii regionale la creșterea inteligentă în Europa 2020” (COM(2010)0553),
 - având în vedere Comunicarea Comisiei din 3 martie 2010 intitulată „Europa 2020: o strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii” (COM(2010)2020),
 - având în vedere ghidul Comisiei din martie 2012 pentru strategii de cercetare și inovare pentru specializare inteligentă (RIS3),
 - având în vedere raportul OCDE din decembrie 2012 intitulat „Report on innovation driven-growth in regions: the role of smart specialisation (raport privind creșterea bazată pe inovare în cadrul regiunilor: rolul specializării inteligente),
 - având în vedere studiul din decembrie 2012 intitulat „Ex-ante conditionalities in cohesion policy (condițiile ex ante în domeniul politicii de coeziune), comandat de Direcția Generală Politici Interne,
 - având în vedere Comunicarea Comisiei din 21 martie 2013 intitulată „Situația inițiativei «Uniunea inovării» în 2012 – accelerarea schimbării” (COM(2013)0149),
 - având în vedere Comunicarea Comisiei din 13 septembrie 2013 intitulată „Măsurarea rezultatelor inovării în Europa: către un nou indicator” (COM(2013)0624),
 - având în vedere articolul 48 din Regulamentul său de procedură,
 - având în vedere raportul Comisiei pentru dezvoltare regională (A7-0462/2013),
- A. întrucât, în special în aceste vremuri de criză economică, financiară și socială, UE trebuie să își intensifice eforturile pentru a finaliza Uniunea inovării și pentru a crea o creștere economică durabilă și întrucât, având în vedere situația bugetară dificilă din mai multe state membre și regiuni, precum și de la nivelul UE, resursele disponibile sunt limitate, trebuind astfel să fie utilizate deosebit de eficient;

- B. întrucât „strategie de specializare inteligentă” înseamnă strategii naționale sau regionale în domeniul inovării care stabilesc priorități în scopul de a crea un avantaj competitiv prin dezvoltarea punctelor tari proprii cercetării și inovării și prin corelarea acestora cu nevoile întreprinderilor în vederea abordării coerente a oportunităților emergente și a evoluțiilor pieței, evitând suprapunerea și fragmentarea eforturilor și care pot lua forma unui cadru politic strategic în domeniul cercetării și inovării (CI) la nivel național sau regional sau care sunt incluse într-un astfel de cadru¹;
- C. întrucât sprijinirea cercetării, dezvoltării și inovării (CDI) constituie unul dintre obiectivele politicii de coeziune care face obiectul concentrării tematice obligatorii în temeiul Fondului european de dezvoltare regională (FEDER) pentru perioada 2014-2020;
- D. întrucât, pentru perioada de programare 2014-2020, statele membre sunt obligate, pentru prima dată, să elaboreze o strategie de cercetare și inovare pentru a sprijini capacitatea de inovare regională și pentru a coordona mai eficient fondurile alocate domeniului cercetării, dezvoltării și inovării (CDI)²;
- E. întrucât, în acest sens, regiunile ar trebui să se concentreze pe un număr mic de priorități, care să țină cont de punctele lor forte și de punctele lor slabe și, în calitate de motoare ale inovării, să promoveze și să reînnoiască în mod durabil economia regională;
- F. întrucât regiunile ar trebui să elaboreze o strategie de specializare inteligentă printr-un proces de autoanaliză critică și în strânsă colaborare cu societatea civilă și părțile interesate, cum ar fi centrele de cercetare, universitățile, alte instituții de învățământ superior și întreprinderile³;
- G. întrucât obiectivul strategiei este de a maximiza sinergiile dintre toate instrumentele și investițiile în domeniul CDI, și de a stimula, în special, sinergiile dintre Orizont 2020 și fondurile structurale, cu scopul de a reduce decalajul legat de inovare dintre regiuni;
- H. întrucât regiunile ar trebui să elaboreze și planuri de investiții pentru utilizarea tuturor fondurilor regionale, naționale și europene disponibile pentru CDI, indicând, totodată, soluții pentru stimularea investițiilor private și pentru utilizarea acestora în vederea aplicării priorităților Uniunii în materie de CDI din următorii ani;
- I. întrucât acordurile de parteneriat și programele operaționale ar trebui să includă rezumatele acestor strategii sau, cel puțin, planurile pentru aplicarea lor;
- J. întrucât Comisia poate opri plățile intermediare aferente finanțării FEDER pentru obiectivul tematic de consolidare a CDI dacă aceste condiții prealabile nu sunt îndeplinite;
- K. întrucât, datorită naturii guvernantei pe mai multe niveluri a politicii regionale, regiunile

¹ Articolul 2, procedura legislativă 2011/0276(COD), pe baza propunerii de regulament COM(2011)0615, Texte adoptate, P7_TA(2013)0482.

² Anexa V tabelul 1, Condiții ex ante, procedura legislativă 2011/0276(COD), pe baza propunerii de regulament COM(2011)0615, Texte adoptate, P7_TA(2013)0482.

³ A se vedea definiția „strategiei de specializare inteligentă”, articolul 2 alineatul (2) punctul 2b (nou), procedura legislativă 2011/0276(COD), pe baza propunerii de regulament COM(2011)0615, Texte adoptate, P7_TA(2013)0482.

ar trebui să beneficieze de flexibilitate în identificarea modalităților de îndeplinire a condițiilor ex ante;

- L. întrucât regiunile ar trebui nu numai să se consolideze intern, ci și să coopereze mai strâns între ele, pentru a deveni mai competitive pe plan mondial,

Observații generale

1. recunoaște că o strategie de specializare inteligentă este un proces dinamic, pe termen lung, ai cărui actori învață în permanență și care ar trebui să continue și în următoarea perioadă de programare și ulterior;
2. consideră că, pe lângă necesitatea de a îndeplini condițiile ex ante, dezvoltarea unei astfel de strategii poate oferi regiunilor avantaje semnificative pe termen mediu și lung în ceea ce privește eficacitatea lor în materie de CDI, deoarece o astfel de strategie presupune o abordare coordonată și o examinare atentă a potențialului lor de inovare;
3. solicită fiecărei regiuni să considere această strategie nu doar ca o obligație legală ci și ca o oportunitate; solicită, prin urmare, tuturor regiunilor și statelor membre, în măsura în care nu au făcut încă acest lucru, să accelereze elaborarea strategiilor lor de specializare inteligentă pentru a nu risca primirea cu întârziere a finanțării UE pentru programele operaționale relevante din cauza lipsei unei astfel de strategii;
4. recunoaște necesitatea de informare în regiuni și, prin urmare, subliniază importanța consultanței și asistenței oferite de DG REGIO, DG RTD și alte directorate generale relevante, precum și prin intermediul Platformei din Sevilla¹, și solicită acestora să-și intensifice mai mult activitățile; invită regiunile să folosească mai mult ofertele Platformei; sprijină dezvoltarea unor campanii locale la scară largă de difuzare a informațiilor cu privire la strategia de specializare inteligentă pentru a permite participarea părților interesate și a societății civile;
5. invită Comisia să ajute regiunile să stabilească în mod eficient sistemul de monitorizare prevăzut, utilizând indicatori utili, și astfel, în special, să furnizeze informații pentru realizarea unor comparații la nivelul UE și la nivel internațional;

Prioritățile „corecte”

6. subliniază faptul că regiunile diferă semnificativ în ceea ce privește nivelurile lor de dezvoltare și au puncte forte și puncte slabe foarte diferite; solicită, așadar, regiunilor să facă propriile lor alegeri adecvate de măsuri, axându-se mai degrabă pe consolidarea caracteristicilor, potențialului și avantajelor lor competitive la nivel regional decât doar pe simpla copiere a strategiilor de succes ale altor regiuni;
7. subliniază faptul că, pentru a câștiga noi piețe, regiunile pot depune eforturi pentru a fi în avangarda noilor tehnologii, dar că pot, de asemenea, să dezvolte și să diversifice cunoștințele, competențele și capacitățile deja existente în activități conexe, în cazul în care în domeniile respective nivelul transferului de cunoștințe este maxim („diversitate conexă”);

¹ <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home>

8. subliniază cât de important este, în ceea ce privește consolidarea economiilor regionale, să nu se acorde atenție doar domeniilor separate în care se dețin avantaje concurențiale, ci să se creeze și un lanț de valori care să lege toate etapele de dezvoltare și producție, de la cercetarea de bază, la cercetarea orientată spre aplicare și transferul tehnologic, până la produse utilizabile specifice și înființarea de întreprinderi;
9. încurajează regiunile să investească în activități intersectoriale și intertehnologice care pot genera legături transversale în toată economia regională pentru ca o gamă cât mai largă de întreprinderi să poată contribui la crearea mai multor locuri de muncă și a unei creșteri mai puternice și să beneficieze de acestea; încurajează regiunile, în acest sens, să utilizeze și să promoveze potențialul tuturor tipurilor de IMM-uri care, prin definiție, sunt microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii¹, dat fiind că acestea sunt motoarele regionale ale inovării și dețin, prin urmare, o importanță fundamentală pentru economia fiecărei regiuni;
10. consideră că în alegerea priorităților lor, pe lângă consolidarea sistemelor lor de inovare în vederea realizării unei mai mari competitivități și valori adăugate, regiunile ar trebui să întreprindă acțiuni care să abordeze provocările de ordin structural și societal din cadrul societății cum ar fi șomajul, sărăcia, securitatea energetică și schimbările demografice;
11. solicită regiunilor să nu se concentreze exclusiv asupra inovării tehnologice, ci să își bazeze strategiile pe o noțiune cât mai largă a inovării; speră că se va ține seama nu numai de inovările din domeniul tehnologiilor de vârf („high-tech”), ci și din domeniile cu un grad tehnologic mai scăzut („low-tech”) și, de asemenea, de inovările netehnologice, precum îmbunătățirea proceselor și transformările organizaționale; subliniază, în special, în acest context, inovările sociale și ecologice; subliniază faptul că strategiile de inovare ar trebui să aibă drept scop stimularea practicilor inovatoare;
12. este conștient că stabilirea priorităților constituie o procedură sensibilă pe care regiunile o întreprind; consideră, prin urmare, că introducerea unui sistem de revizuire ar oferi regiunilor posibilitatea de a-și reevalua strategiile; consideră că selecția inițială a indicatorilor semnificativi orientați către rezultate și calitatea contribuției actorilor implicați reprezintă factori esențiali pentru succesul strategiei de specializare inteligentă, reducând riscul comiterii unor erori în stabilirea priorităților;

Implicarea mai strânsă a actorilor în cadrul regiunilor

13. estimează că calitatea cooperării dintre administrație și actorii relevanți dintr-o regiune are o influență decisivă asupra succesului strategiei RIS 3 și va reduce semnificativ riscul de a alege greșit prioritățile;
14. subliniază, în acest context, importanța consultării întreprinderilor și, în special, a IMM-urilor, deoarece o „viziune a inovării” va avea succes numai dacă întreprinderile au potențialul necesar pentru a o pune în practică;
15. subliniază necesitatea reevaluării și, după caz, a extinderii tuturor proceselor de consultare și a grupurilor-țintă, astfel încât să se evite pierderea unor viitori vectori de inovare; consideră deosebit de importantă în acest sens implicarea viitorilor antreprenori;

¹ Recomandarea Comisiei din 6 mai 2003 privind definirea microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii (2003/361/EC).

16. evidențiază faptul că, în dezvoltarea unei viziuni comune, din motive de conștientizare și de asumare a responsabilității, este esențial să se realizeze o participare cât mai strânsă a factorilor de decizie locali și regionali, a universităților, a centrelor de cercetare și inovare, a întreprinderilor, precum și a societății civile și a actorilor sociali;
17. subliniază rolul important pe care cooperarea strânsă de la nivelul triumghiului cunoașterii îl are în transferul cunoștințelor, de exemplu, în cadrul Institutului European de cercetare și inovare sau al clusterelor și centrelor de inovare regionale; subliniază, în acest sens, importanța „investițiilor în oameni”;
18. solicită părților interesate din sectorul public și cel privat să utilizeze numeroasele posibilități de finanțare a acestor măsuri în temeiul FEDER pentru perioada 2014-2020, inclusiv prin sprijinirea stabilirii incubatoarelor regionale de inovare și prin dezvoltarea de legături și sinergii între universități, alte instituții de cercetare și de educație superioară, întreprinzători și întreprinderi inovatoare și creative, precum și investitori și furnizori de servicii de asistență pentru întreprinderi, cum este, de exemplu, cazul industriilor creative și culturale;
19. consideră că, pentru realizarea acestui proces, trebuie instituite structuri potrivite și o administrație eficientă, iar autoritățile administrative și ministerele trebuie să stabilească o cultură de cooperare între ele precum și în relațiile cu întreprinderi și alți actori; solicită factorilor de decizie și autorităților de la nivel regional și național să își modernizeze procedurile interne în conformitate cu nevoile noului „proces de determinare antreprenorial” și, în special, să inițieze un dialog mai intens și pe termen lung cu actorii relevanți; încurajează IMM-urile, în special în regiunile cu o proporție importantă de astfel de întreprinderi, să colaboreze prin intermediul platformelor adecvate pentru a-și consolida rolul în cadrul procesului de specializare inteligentă; recomandă, în cazul în care este necesar, ca resursele disponibile pentru consolidarea capacităților să fie utilizate pentru o mai mare responsabilizare a administrației și a părților interesate;
20. consideră că toate autoritățile și actorii relevanți la nivel regional ar trebui, dacă este cazul, să beneficieze de instruire de înaltă calitate și să participe la seminarii orientate asupra aspectelor legate de pregătirea și punerea în aplicare a strategiilor de specializare inteligentă;

Realizarea de sinergii între programele de finanțare

21. salută realizările Comisiei și ale autorității legislative a UE în cadrul eforturilor de îmbunătățire a condițiilor-cadru pentru sinergii între fondurile structurale și de investiții europene (ESIF) și alte programe ale UE, cum ar fi COSME și, în special, Orizont 2020, de exemplu prin rate standard armonizate sau printr-o finanțare combinată¹;
22. îndeamnă regiunile să utilizeze pe deplin toate oportunitățile de finanțare, de cooperare și

¹ Articolul 55 alineatul (8) și articolul 57, procedura legislativă 2011/0276(COD), pe baza propunerii de regulament COM(2011)0615, Texte adoptate, P7_TA(2013)0482, articolul 17a, procedura legislativă 2011/0401(COD), pe baza propunerii de regulament COM(2011)0809, Texte adoptate, P7_TA(2013)0499, precum și articolul 31, procedura legislativă 2011/0399(COD), pe baza propunerii de regulament COM(2011)0810, Texte adoptate, P7_TA(2013)0500.

de investiții, inclusiv acțiunile în amonte și în aval („upstream and downstream actions”)¹, cu scopul de a promova sinergiile între ESIF și Orizont 2020 și astfel, să reducă decalajul legat de inovare dintre regiuni;

23. invită, în acest sens, regiunile care sunt în întârziere în materie de consolidare a infrastructurii și a capacităților de cercetare, să promoveze acordurile de cooperare cu instituții de cercetare de excelență în scopul formării de echipe/înfrățirii în vederea excelenței („teaming/twinning for excellence”), pentru a crea propriile lor centre de excelență de care să beneficieze în viitor întreaga economie regională;
24. invită regiunile ca, în cadrul strategiei, să acorde o atenție deosebită modului în care se pot atrage investițiile în sectorul privat, dat fiind că în acest sector există încă un potențial considerabil pentru stimularea investițiilor în domeniul CDI;
25. solicită tuturor actorilor regionali și naționali responsabili de elaborarea și punerea în aplicare a strategiei RIS 3, de foaia de parcurs privind Forumul strategic european pentru infrastructurile de cercetare (ESFRI), de ESIF și Orizont 2020 să coopereze mai strâns în ceea ce privește planificarea și coordonarea și, după caz, să dezvolte structuri corespunzătoare² pentru a conecta diversele niveluri ale acțiunii guvernamentale; invită statele membre să facă schimb de cele mai bune practici cu privire la astfel de structuri;
26. solicită DG REGIO și RTD să continue eforturile de a asigura compatibilitatea programelor pentru a permite crearea de sinergii; subliniază faptul că ar trebui să se acorde un sprijin comun autorităților naționale și regionale pentru a le ajuta în conceperea și punerea în aplicare a strategiilor lor respective; se așteaptă ca DG REGIO și RTD să intensifice cooperarea în acest sens, în special prin elaborarea de documente orientative pentru actorii implicați;
27. salută toate eforturile de a extinde serviciile de consultanță; consideră că ar fi benefic dacă potențialii beneficiari ai fondurilor programului Orizont 2020, precum și organele consultative relevante, s-ar implica în mod adecvat în acest schimb;

Cooperarea strânsă între regiuni: dimensiunea externă

28. invită regiunile nu numai să își consolideze legăturile interne dintre instituțiile de educație și cercetare, întreprinderi și administrație, ci și să dezvolte alianțe cu alte regiuni pentru a-și completa propriul lanț de valori;
29. subliniază că vor exista mai multe oportunități dacă se stabilește o cooperare strânsă între comunitățile de cunoaștere și inovare (CCI) partenere din regiuni și autoritățile și organizațiile implicate în crearea și furnizarea de strategii RIS3, astfel cum sunt definite în Anexa IV din COM(2011)0615, 2011/0276(COD), C7-0335/2011, inclusiv un parteneriat cu regiunile care găzduiesc centre de colocație existente și potențiale, precum Comunitățile regionale de implementare și inovare (CRI);
30. consideră că este fundamental ca strategiile de specializare regionale să contribuie la

¹ Anexa I, punctul 4.3.2, procedura legislativă 2011/0276(COD), pe baza propunerii de regulament COM(2011)0615, Texte adoptate, P7_TA(2013)0482.

² Anexa I, punctul 4.1.2 b, procedura legislativă 2011/0276(COD), pe baza propunerii de regulament COM(2011)0615, Texte adoptate, P7_TA(2013)0482.

crearea unor noi rețele europene de excelență într-o serie de sectoare, sprijinind astfel promovarea competitivității Uniunii Europene și a profilului internațional al acesteia;

31. estimează că cooperarea regională poate constitui un avantaj considerabil datorită transferului de cunoștințe și tehnologie, atât pentru UE în ansamblul ei cât și pentru regiunile respective, în ceea ce privește capacitatea lor economică locală; atrage atenția, în acest sens, asupra cooperărilor foarte fructuoase, cum ar fi de exemplu în cadrul inițiativei „Regiunile cunoașterii”;
32. observă că multe regiuni sunt descurajate de eforturile importante pe care le presupun analizele și coordonarea; încurajează regiunile să profite de opțiunea pusă la dispoziție de legiuitor, și anume, 15 % din fondurile programului pot fi investite în afara zonei vizate de program¹;
33. subliniază faptul că în regiunile frontaliere există deseori aceleași provocări de ambele părți ale frontierei datorită caracteristicile teritoriale comune ale acestor regiuni; invită Comisia, statele membre și autoritățile locale și regionale să elaboreze strategii de specializare inteligentă transfrontaliere și să înființeze clustere transfrontaliere, utilizând finanțarea UE pentru cooperare interregională;
34. salută opțiunile prevăzute de cadrul strategic comun în domeniul cooperării teritoriale²; salută, de asemenea, orice altă acțiune de internaționalizare la scară redusă desfășurată de regiuni și actorii lor;

o

o o

35. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului și Comisiei, precum și statelor membre.

¹ Articolul 60 alineatul (2), procedura legislativă 2011/0276(COD), pe baza propunerii de regulament COM(2011)0615, Texte adoptate, P7_TA(2013)0482.

² Anexa I, punctul 7.2, procedura legislativă 2011/0276(COD), pe baza propunerii de regulament COM(2011)0615, Texte adoptate, P7_TA(2013)0482.